Hej kammarmusikvän!

Efter en efterlängtad och bejublad programstart med Jesper Olsson, piano & Kvartett 168 på Magle konserthus med Lunds Kammarmusiksällskap följer nu höstens andra spelafton.

Måndag 20 september kl. 19.00 på Magle spelar Trio Swigut för första gången för kammarmusiksällskapet.

Trion består av **Agnieszka Swigut, violin**, **Jacob Shaw, cello** och **Anastasiya Magamedova, piano** (som ersätter Alexandra Swigut som blivit antagen till årets Chopintävling och därför inte kan medverka i trion).

Agnieszka Swigut är sedan 2019 violinist i Helsingborgs symfoniorkester. Hon examinerades vid Chopins Musikuniversitet i Warszawa. I Sverige har hon bland annat spelat med Kungliga Filharmoniska Orkestern, Sveriges Radios Symfoniorkester och Camerata Nordica.

Jacob Shaw är celloprofessor vid Academia Marshall i Barcelona och ledare för den ideella organisationen Scandinavian Cello School i Danmark. Han har bland annat turnerat runt om i Europa, USA och Asien.

Anastasiya Magamedova är utexaminerad från Juillard School i London. Hon har med stor framgång trots sin ungdom deltagit i många tävlingar och blev 2016 prisvinnare i National Young Art Competition och framträtt med flera amerikanska symfoniorkestrar med mera.

Gå till hemsidan www.lkms.se om du vill lyssna på musikerna på Youtube.

Program:
Anton Arenskij: Pianotrio nr 1, d-moll op. 32
Dmitrij Sjostakovitj: 5 stycken, i arr. för pianotrio
Paus
Dmitrij Sjostakovitj: Pianotrio nr 2, e-moll op. 67

Se verkbeskrivningar i bilagan.

Biljettpris: Man kan förköpa biljett på https://www.ticketmaster.se. Kl. 18.30 öppnar biljettförsäljning på Magle. Medlemmar och studerande 120 kr, övriga 200 kr, ungdomar under 18 år gratis. Betalning kan ske med kontokort, Swish eller kontanter.
Medlemskort för höst- och vårsäsong kostar **300 kr** och kan lösas genom inbetalning till sällskapets **bankgiro 607-2672** samt vid konserterna.

Vi rekommenderar fullt vaccinerade lyssnare och stolarna står utställda med lagom avstånd emellan. Man tar med ytterplagget till sin plats. I pausen kan man gå ut till innergården eller sitta kvar. Inomhus-mingel är inte tillåtet.

Välkommen!
Styrelsen www.lkms.se

Nästa spelafton den 4 oktober spelar pianisten Christopher Hästbacka. Vi får höra Beethovens Pianosonat nr 8 c-moll op. 13 ”Pathetique”, Pianosonat nr 23 f-moll op. 57 ”Appassionata” samt Pianosonat nr 32 c-moll op. 111.

LKMS. Spelafton den 20 september 2021 med Trio Swigut.
Något om verken som spelas.

Arenskij, Pianotrio nr 1 d-moll op. 32

1. Allegro moderato – Adagio 2. Scherzo: Allegro molto 3. Elegia: Adagio
4. Finale: Allegro non troppo
1894

Har man turen att vara nära vän till en rysk tonsättare kan man få sig en pianotrio tillägnad när man dör.[1] Arenskijs trio skrevs 1894 till minnet av den framstående cellisten Karl Davydov (1838-1889). Cellon har också fått en framträdande roll i verket.
Det är dock violinen som presenterar det fängslande temat i den första satsen:

Man kan lägga märke till den punkterade rytmen i slutet av takt 2 och 4 som kommer igen i flera av verkets teman, särskilt i satserna 3 och 4. En överledning i rörligare tempo (*Più mosso*) domineras av pianot. Den blir föremål för bearbetning i genomföringen:

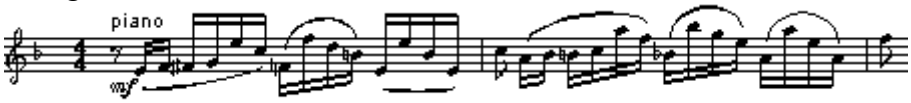

Överledningen leder fram till sidotemat (F-dur), som spelas av cellon:

Expositionen avslutas med en slutgrupp betecknad Più mosso:[2]

Genomföringen bearbetar i huvudsak huvudtema och överledning. Återtagningen påminner mycket om expositionen. Som brukligt spelas sidotemat nu i tonikan (D-dur). En långsam coda (Adagio) byggd på huvudtemat avslutar satsen.

Andra satsen, *Scherzo*, har den sedvanliga tredelade uppbyggnaden. Liksom Mendelssohn är Arenskij prisad för sina scherzi. Mendelssohns pianotrio op. 49 i samma tonart kan för övrigt ha stått modell för Arenskijs trio.
A-delens tema delas mellan violin och piano:

[1] Tjajkovskij skrev sin pianotrio till minnet av Nikolaj Rubinstein (1882), Rachmaninov sin Trio Élégiaque till Tjajkovskijs minne (1894) och Sjostakovitj tillägnade sin Trio nr 2 till Ivan Sollertinskij. (1944).
[2] Om man följer partiturets anvisningar och tar expositionen i repris blir första satsen ca 13 minuter lång. Utan repris varar den ca 10 minuter.

I likhet med andra satsens tema i Tjajkovskijs pianotrio utgör B-delens melodi ett kärt minne som tonsättaren delade med den bortgångne vännen. Det är här fråga om en enkel, populär valsmelodi, som i verket fyller samma viktiga funktion som en banal prydnadssak i det estetiska hemmet, älskad, därför att den är förknippad med ett speciellt minne eller är skänkt av en kär vän.

A-delen återkommer och avslutar satsen.

Den långsamma satsen, *Adagio*, i tredelad ABA-form, har beteckningen *Elegia* och är alltså den egentliga sorgesången över vännen.[3] Den spelas med sordinerade stråkar vilket bidrar till den vemodiga stämningen.

Till ett rörligt och böljande stråkackompanjemang i något högre tempo presenterar pianot B-delens tema. Det vandrar sedan över i stråkarna:

Som synes har satsens båda melodier, liksom första satsens huvudtema, punkterade åttondelar i flera av takternas slut. A-delen återkommer och avslutar satsen..

Finalen, *Allegro non troppo*, har rondokaraktär. Schemat A-B-A-B^x-A^x-C-A kan tjäna som mönster. I rondotemat känner vi igen de punkterade åttondelarna. Man ser även hur temauppbyggnaden och stämföringen påminner om sluttemat i första satsen.

Även i B-episoden spelar den punkterade rytmen en stor roll.

Andra B-episoden (B^x) går i g-moll. A^x har genomföringskaraktär. C återkopplar till föregående satser. Först hörs ett Andanteparti med tema 2 i sats 3, sedan ett Adagio med första satsens huvudtema. Ordningen återställs med rondotemat i Allegro molto.

[3] Satsen är skriven i 4/4:s takt men A-temat har här av notskrivningstekniska skäl noterats i 12/8. Åttondelstripletterna är alltså i verkligheten trioler.

Sjostakovitj, 5 stycken

1. Preludium 2. Gavott 3. Elegie 4. Vals 5. Polka

Dessa stycken är hämtade från flera olika verk och sammanställdes 1970 av Sjostakovitjs elev och vän Levon Atovmyan. De är alla exempel på Sjostakovitjs älskliga sida och uppbyggda i tredelad ABA-form.

1. Preludium är hämtat från ett av de trettiotal filmmusikpartitur som Sjostakovitj skrev under 40 år, *Bromsen* från 1955. A-delen består av en vemodsfylld melodi i h-moll:

B-delen är mycket kort och går i 3/4 takt.

2. Gavott liksom *Elegie* kommer från scenmusiken till *Den mänskliga komedin*, en pjäs baserad på en Balzac-novell och uppsatt i Moskva 1924.
Gavott är en glad historia, åtminstone A-delen:

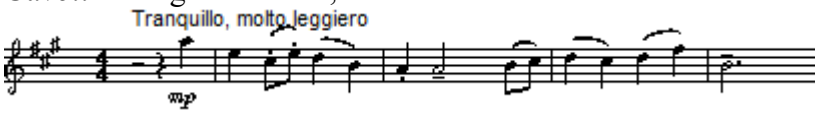

I B-delen i fiss-moll är glättigheten något dämpad.

3. Elegie är trots titeln mer trånande än sorgesam. I A-delen är tonarten A-dur:

B-delen i F-dur har något rörligare tempo och är också harmoniskt mer avancerad. Efter A-delens återkomst hörs även en liten extra avslutning med material från B.

4. Ursprunget till ***Vals*** (*Valser*) tycks vara mera osäkert. Musiken finns visserligen i Sjostakovitjs *Lätta stycken för piano* men kan möjligen vara ett originalverk av Atovmyan. Stycket har den typiska mollstämning som man känner igen från många av Sjostakovitjs valser.[4] Tonarten är g-moll, men slutackordet är G-dur. Ett härligt stycke!

5. *Polka* är hämtat från baletten *Den klara bäcken* från 1935. Den sprudlar som sig bör:

Helt underbart är det med de plötsligt långsamma två takterna nära slutet.

[4] T.ex. Vals nr 2, som ofta hörs i radio och som bl.a. använts i Kubricks film *Eyes Wide Shut*.

Sjostakovitj, Pianotrio nr 2, e-moll op. 67

1. Andante – Moderato 2. Allegro con brio 3. Largo 4. Allegretto - Adagio

1944

Trion skrevs till minnet av en nära vän, musikkritikern Ivan Sollertinskij, som plötsligt hade avlidit. Men den kan även ses som ett memento över livet i allmänhet, från rofylld lycka (sats 1), uppsluppen glädje (sats 2) och djup sorg (sats 3) till makaber dödsdans (sats 4). Sista satsen blir därmed en hyllning åt alla som dog en för tidig och fasansfull död i kriget; allt enligt en tolkning av musikskriftställaren vännen Dmitrij Rabinovitj.

Första satsen har en långsam inledning, *Andante*, i vilken det kommande huvudtemat presenteras. Det sker först med konstflageoletter i cellons höga register. Satsens huvuddel, *Moderato*, börjar med huvudtemat i pianot:

Om man efter temats avslutning tycker att rytmen känns svårfångad, kan det bero på att taktarten flera gånger växlar mellan 3 och 4 fjärdedelar.
Sidotemat hörs först sent i expositionen:

I genomföringen bearbetas båda temana. I återtagningen är rollerna ombytta; huvudtemat får ett litet och sidotemat ett stort utrymme.

Även den andra satsen har, som framgått ovan, ett innehåll långt ifrån ett sorgestycke. Beteckningen är *Allegro con brio*, och det snabba huvudtemat känns fyllt av optimism och tillförsikt:

Sidogruppen börjar så här. Antagligen är det pianostämman som är temat.

Åtta takter före nästa tema spelas huvudtemat och sidotemat (= pianostämman ovan) samtidigt i violin och cello.
Tema 3 är mycket pregnant:

I violin och cello hörs snart huvudtemat igen, denna gång kombinerat med tema 3. En kort mellandel, påminnande om en trio, följer. Den är byggd på det kraftfulla tredje temat och har t.o.m. samma toner i det inledande motivet. Detta hörs fem gånger efter varandra.
Återtagningen börjar med huvudtemat i pianot. Även här är sidogruppen lätt att missa. Stråkarna spelar nu den rörliga temadelen och pianot den entoniga. En coda med huvudtemat i pianot, som snart får sällskap med tema 3 i stråkarna, avslutar satsen.

Den långsamma satsen, *Largo*, utgör det egentliga sorgestycket över vännen Sollertinskijs död. Den är uppbyggd som en variationssats över 8 inledande ackord i pianot. Det är alltså fråga om en form som brukar kallas chaconne.[5]

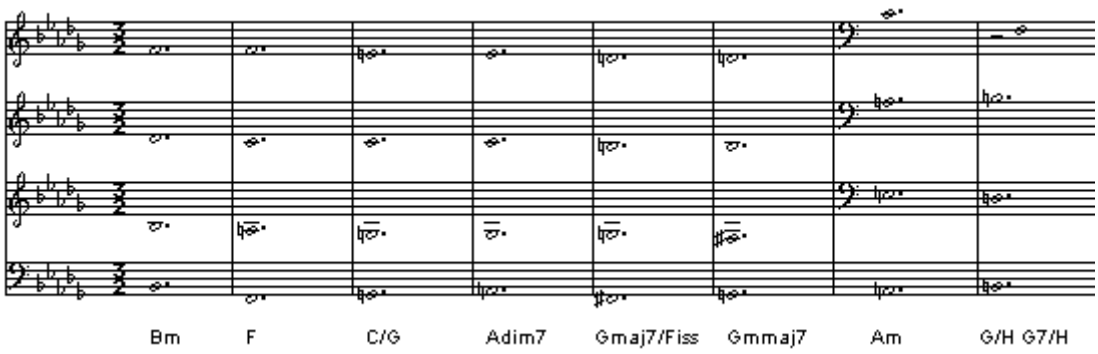

Harmonierna i ackordanalys har placerats under varje ackord.
Efter denna temapresentation följer en första variation med följande gripande melodi i violinen:

Ytterligare 4 gånger klingar den magiska ackordsföljden till melodins utvikningar i violinen och cellon, för att sluta i några takters överledning till finalsatsen.

Finalsatsen, *Allegretto*, bygger på judiska dansmelodier. Tonsättaren hade tagits hårt av berättelser han hört, att judarna i det nazistiska förintelselägret Majdanek tvingades dansa på kanten av de egenhändigt grävda gravarna innan de sköts. Formen är rondolik. I ett första längre avsnitt presenteras och utvecklas följande tre teman.

Det andra av dessa teman kommer Sjostakovitj att utnyttja även i stråkkvartett nr 8. I en kortare mellandel hörs huvudtemat från sats 1. En kort avslutande del består av satsens tema 1 och 2 samt av en coda uppbyggd av tema 1. Den har emellertid även ett kort parti med tredje satsens ackordsföljd. Allra sist hörs två gånger de två första takterna av satsens huvudtema och några pizzicatoackord. Ett mäktigt verk är tillända.

Yngve Bernhardsson

[5] Formen har kallats både chaconne och passacaglia men i Sohlmans Musiklexikon finns följande definition för chaconne. Det är en *instrumental variationsform, som bygger på en given ackordsföljd i långsam tretakt och i regel blott omfattande ca 8 takter*. Passacaglian skiljer sig genom att temat utgörs av en upprepad basmelodi, en s.k. basso ostinato.